

„Онѣзи тамъ камени стѣлбове сѫ подпирали грамадната царска църква, гдѣто въ празникъ хиляденъ народъ е изпращалъ топли молитви на Господа. Ето тамъ едва личатъ останки отъ икони“.

Отидохме по-близъ до работниците. Тукъ единъ ученъ човѣкъ ни показа нѣколко монети, на които отъ едната страна бѣ написано името на царя, образътъ му и годината, прѣзъ която тѣзи пари сѫ били излѣяни. А отъ другата страна бѣ изображенъ орачъ съ плугъ, снопове и грозде.

„Това показва, че въ ония времена България е била плодородна и богата земя“, каза учениятъ.

На друга монета имаше изобразена битка. „Това означава, че народътъ ни прѣзъ ония времена е билъ юначенъ и храбро е надвивалъ на своите неприятели“, добави учителътъ.

Още видѣхме: вилици, ножове, брадви, стрѣли и още много други староврѣменски нѣща. Върху камени плочи имаше изрѣзани човѣшки лица и староврѣменски букви.

„Виждате ли, дѣца, нашето Черковище било цѣла история. Тѣзи камъни, монети, икони, оржия, рисунки, писма... всичко тога сѫ памятници, които ни учатъ за миналия животъ на нашия народъ. Такива памятници въ нашето отечество има много, но не всички сѫ открити и изучени. Па и много цѣнни нѣща сѫ изпочупени или захвѣрляни отъ проститѣ човѣци. . .“

— Учительо, у дома имаме три староврѣменски парици — антики, които намѣрихъ край рѣката, каза едно дѣте.

— Азъ пѣкъ при голѣмата пещеря намѣрихъ една вкаменена хурка, каза друго дѣте.